

Hội nghị lần thứ 29 các Bên tham gia Công ước khung của Liên hợp quốc về Biến đổi khí hậu (COP29) nhất trí tăng gấp ba khoản tài trợ cho các nước đang phát triển, bảo vệ cuộc sống và sinh kế

Hội nghị lần thứ 29 các Bên tham gia Công ước khung của Liên hợp quốc về Biến đổi khí hậu (COP29) đã bế mạc vào 24/11/2024 với mục tiêu tài trợ mới nhằm giúp các quốc gia bảo vệ người dân và nền kinh tế của họ trước các thảm họa khí hậu, đồng thời chia sẻ những lợi ích to lớn từ sự bùng nổ năng lượng sạch.

Với trọng tâm là tài chính khí hậu, COP29 đã tập hợp gần 200 quốc gia tại Baku, Azerbaijan và đạt được thỏa thuận đột phá sẽ:

- Tăng gấp ba nguồn tài chính cho các nước đang phát triển, từ mục tiêu trước đó là 100 tỷ đô la Mỹ hàng năm, lên 300 tỷ đô la Mỹ hàng năm vào năm 2035.

- Đảm bảo nỗ lực của tất cả các bên cùng nhau làm việc để mở rộng quy mô tài chính cho các nước đang phát triển, từ các nguồn công và tư, lên mức 1,3 nghìn tỷ đô la Mỹ mỗi năm vào năm 2035.

Được biết đến chính thức là Mục tiêu mới có thể định lượng và thu thập về tài chính khí hậu (NCQG), mục tiêu này đã được thống nhất sau hai tuần đàm phán chuyên sâu và nhiều năm chuẩn bị, trong một quá trình đòi hỏi tất cả các quốc gia phải nhất trí về mọi từ ngữ của thỏa thuận.

Mục tiêu tài chính mới tại COP29 dựa trên những bước tiến đáng kể về hành động khí hậu toàn cầu tại COP27, nơi đã nhất trí về Quỹ Tồn thất và Thiệt hại mang tính lịch sử, và COP28, nơi đã đưa ra một thỏa thuận toàn cầu để chuyển đổi nhanh chóng và công bằng khỏi tất cả nhiên liệu hóa thạch trong các hệ thống năng lượng, tăng gấp ba lần năng lượng tái tạo và thúc đẩy khả năng phục hồi khí hậu.

COP29 cũng đã đạt được thỏa thuận về thị trường các bon, điều mà một số COP trước đó không thể đạt được. Các thỏa thuận này sẽ giúp các quốc gia thực hiện các kế hoạch về khí hậu của mình nhanh hơn và chi phí thấp hơn, đồng thời đạt được tiến bộ nhanh hơn trong việc giảm một nửa lượng khí thải toàn cầu trong thập kỷ này, theo yêu cầu của khoa học.

Các thỏa thuận quan trọng cũng đã đạt được về báo cáo minh bạch về khí hậu và thích ứng như tóm tắt dưới đây.

Stiell cũng thừa nhận rằng thỏa thuận đạt được tại Baku không đáp ứng được kỳ vọng của tất cả các Bên và vẫn cần nhiều nỗ lực hơn nữa vào năm tới đối với một số vấn đề quan trọng.

Thỏa thuận tài chính tại COP29 được đưa ra khi các kế hoạch khí hậu quốc gia mạnh mẽ hơn (Đóng góp do quốc gia tự quyết định) đến hạn từ tất cả các quốc

gia vào năm tới. Các kế hoạch khí hậu mới này phải bao gồm tất cả các loại khí nhà kính và tất cả các lĩnh vực, để giữ giới hạn nóng lên 1,5°C trong tầm với. COP29 chứng kiến hai quốc gia G20 là Vương quốc Anh và Brazil ra tín hiệu rõ ràng rằng họ có kế hoạch tăng cường hành động vì khí hậu trong NDC 3.0 của mình, vì hoàn toàn vì lợi ích của nền kinh tế và người dân của mình.

Sau đây là tóm tắt ngắn gọn về những thành tựu quan trọng khác tại COP29.

Điều 6 của Thỏa thuận Paris

Một thành tựu đáng chú ý trong hai tuần COP là tiến triển đạt được trên thị trường các-bon. Sau gần một thập kỷ làm việc, các quốc gia đã thống nhất về các khối xây dựng cuối cùng nêu rõ cách thức thị trường các-bon sẽ hoạt động theo Thỏa thuận Paris, đưa hoạt động giao dịch giữa các quốc gia và cơ chế tín dụng các-bon vào hoạt động.

Về hoạt động giao dịch giữa các quốc gia (Điều 6.2), quyết định của COP29 nêu rõ cách thức các quốc gia sẽ cho phép giao dịch tín chỉ các-bon và cách thức đăng ký theo dõi hoạt động.

Vào ngày đầu tiên của COP29, các quốc gia đã thống nhất các tiêu chuẩn cho một thị trường các-bon tập trung theo Liên hợp quốc (Cơ chế Điều 6.4). Đây là tin tốt cho các nước đang phát triển, những nước sẽ được hưởng lợi từ các luồng tài chính mới. Và đây là tin đặc biệt tốt cho các nước kém phát triển nhất, những nước sẽ nhận được sự hỗ trợ xây dựng năng lực cần thiết để có chỗ đứng trên thị trường.

Cơ chế này, được gọi là Cơ chế tín dụng Thỏa thuận Paris, được hỗ trợ bởi các cuộc kiểm tra bắt buộc đối với các dự án chống lại các tác động mạnh mẽ đến môi trường và bảo vệ con người, bao gồm các biện pháp bảo vệ đảm bảo một dự án không thể tiếp tục nếu không có sự đồng ý rõ ràng, có thông tin từ người dân bản địa. Cơ chế cũng cho phép bất kỳ ai bị ảnh hưởng bởi một dự án có thể kháng cáo hoặc nộp đơn khiếu nại.

Theo văn bản đã thống nhất tại Điều 6.4, có một nhiệm vụ rõ ràng đối với thị trường các-bon của Liên hợp quốc là phải phù hợp với khoa học. Nhiệm vụ này giao cho Cơ quan đưa thị trường này đi vào hoạt động để xem xét khoa học tốt nhất hiện có trong tất cả các công việc đang tiến hành.

Những vấn đề về thị trường các-bon không dừng lại ở Baku. Cơ quan giám sát thiết lập cơ chế tín dụng các-bon mới đã được các Bên giao một danh sách việc cần làm dài đến năm 2025.

Báo cáo minh bạch

Báo cáo minh bạch về khí hậu đã có những bước tiến lớn ở Baku, xây dựng cơ sở bằng chứng vững chắc hơn để củng cố các chính sách về khí hậu theo thời gian và giúp xác định nhu cầu và cơ hội tài trợ. Cho đến nay, 13 Bên đã nộp Báo cáo minh bạch hai năm một lần (BTR) đầu tiên bao gồm Andorra, Azerbaijan,

Liên minh châu Âu, Đức, Guyana, Nhật Bản, Kazakhstan, Maldives, Hà Lan, Panama, Singapore, Tây Ban Nha và Thổ Nhĩ Kỳ.

Ngoài ra, tất cả các mục đàm phán về minh bạch đã kết thúc thành công tại COP29, với việc các Bên bày tỏ sự đánh giá cao về việc hoàn thành kịp thời các công cụ báo cáo của Khung minh bạch nâng cao (ETF), các khóa đào tạo kỹ thuật, hỗ trợ dành cho các nước đang phát triển để báo cáo theo ETF diễn ra vào năm 2024 và quá trình đánh giá thành công.

Tổng cộng có 42 sự kiện được tổ chức theo sáng kiến #Together4Transparency, một sáng kiến hợp tác của UNFCCC nhằm thúc đẩy tính minh bạch về khí hậu với các Bên và các bên liên quan không phải là Bên. Các sự kiện này nhấn mạnh vai trò quan trọng của tính minh bạch trong việc chuẩn bị các NDC và lộ trình phát thải ròng bằng 0, cũng như trong việc công nhận hành động vì khí hậu từ các bên liên quan không phải là Bên. Các sự kiện bao gồm các phiên họp cấp cao, các sự kiện bắt buộc và các phiên đào tạo để chuẩn bị cho các quốc gia về BTR, cũng như trang bị cho các chuyên gia kỹ thuật cho quá trình đánh giá sắp tới.

Vai trò quan trọng của REDD+ đã được công nhận thông qua cam kết trị giá 3 triệu bảng Anh của Cơ quan lâm nghiệp quốc tế Vương quốc Anh để hỗ trợ công việc của Liên hợp quốc về biến đổi khí hậu trong 4 năm. Khoản tài trợ này sẽ hỗ trợ các hoạt động REDD+ ở nhiều quốc gia, cho phép ban thư ký tạo ra các không gian dành riêng cho các chuyên gia REDD+ tham gia vào đối thoại kỹ thuật. Những nỗ lực này dự kiến sẽ tăng cường tính minh bạch và việc thực hiện REDD+, phù hợp với mục tiêu của kiểm kê toàn cầu là ngăn chặn và đảo ngược tình trạng phá rừng và suy thoái rừng vào năm 2030.

Thích ứng với biến đổi khí hậu

COP29 là thời điểm quan trọng để thích ứng, với việc đưa ra một số kết quả chính. Quyết định của COP về các vấn đề liên quan đến các quốc gia kém phát triển nhất (LDC) có một điều khoản về việc thành lập một chương trình hỗ trợ để thực hiện Kế hoạch quốc gia về thích ứng với biến đổi khí hậu (NAP) cho các quốc gia kém phát triển nhất. Các bên đã thảo luận rộng rãi về đánh giá tiến độ năm năm lần thứ hai để xây dựng và triển khai NAP, và sẽ tiếp tục vào tháng 6 năm 2025.

Một cuộc Đối thoại cấp cao về Kế hoạch thích ứng quốc gia đã triệu tập các bộ trưởng từ các nước kém phát triển nhất và các quốc gia đảo nhỏ đang phát triển, các chuyên gia tài chính và các nhà tài trợ quốc tế để giải quyết tính cấp thiết ngày càng tăng của việc thích ứng với khí hậu. Các cuộc thảo luận tập trung vào tài chính sáng tạo, hỗ trợ kỹ thuật và hành động nhanh chóng để đáp ứng thời hạn nộp NAP năm 2025. Sự kiện kết thúc với lời kêu gọi hành động mạnh mẽ để đẩy nhanh NAP và chuyển các kế hoạch thành kết quả hữu hình.

Kết quả về mục tiêu toàn cầu về thích ứng đặt ra một con đường rõ ràng hướng tới COP30 cho chương trình làm việc về các chỉ số, cung cấp một quy trình để các chuyên gia tiếp tục công việc kỹ thuật của họ trước khi chuyển giao cho các Bên. COP29 cũng đã đưa ra Lộ trình thích ứng Baku và đối thoại cấp cao về thích ứng của Baku để tăng cường thực hiện Khung UAE. Cuối cùng, kết quả này làm tăng tham vọng bằng cách đồng ý tiếp tục giải quyết vấn đề thích ứng mang tính chuyển đổi trong tương lai.

COP29 đã có bước tiến quyết định trong việc nâng cao tiếng nói của Người dân bản địa và cộng đồng địa phương trong hành động ứng phó với biến đổi khí hậu, thông qua Kế hoạch công tác Baku và gia hạn nhiệm vụ của Nhóm công tác hỗ trợ (FWG) thuộc Nền tảng cộng đồng địa phương và người dân bản địa (LCIPP). Quyết định được thông qua ghi nhận những tiến bộ mà FWG đã đạt được trong việc thúc đẩy sự hợp tác giữa các Bên, Người dân bản địa và cộng đồng địa phương, đồng thời nhấn mạnh vai trò lãnh đạo của Người dân bản địa và cộng đồng địa phương trong việc giải quyết cuộc khủng hoảng khí hậu.

Giới và biến đổi khí hậu

Các quốc gia đã nhất trí về quyết định về giới và biến đổi khí hậu, gia hạn Chương trình công tác Lima nâng cao về Giới và Biến đổi khí hậu thêm 10 năm nữa, tái khẳng định tầm quan trọng của bình đẳng giới và thúc đẩy lồng ghép giới trong toàn bộ công ước.

Họ cũng nhất trí xây dựng một kế hoạch hành động giới mới để thông qua tại COP30, kế hoạch này sẽ định hướng cho việc thực hiện cụ thể.

Sự tham gia của xã hội dân sự, trẻ em và thanh thiếu niên

Các nhà lãnh đạo thế giới tại COP29 đã tham gia cùng với xã hội dân sự, các tổ chức cấp dưới, doanh nghiệp, Người dân bản địa, thanh thiếu niên, tổ chức từ thiện và các tổ chức quốc tế. Hơn 55.000 người đã tham dự COP29 để chia sẻ ý tưởng, giải pháp và xây dựng quan hệ đối tác và liên minh.

Các quyết định được đưa ra tại COP29 cũng nhấn mạnh lại tầm quan trọng của việc trao quyền cho tất cả các bên liên quan tham gia vào hành động vì khí hậu; đặc biệt là theo Hành động vì trao quyền cho khí hậu (ACE). Các bên đã nhắc lại tầm quan trọng của việc tích hợp các yếu tố ACE vào các chính sách, kế hoạch, chiến lược và hành động về biến đổi khí hậu quốc gia, đồng thời lưu ý đến bản tóm tắt các thông lệ tốt của ban thư ký để tích hợp các yếu tố ACE vào NDC.

COP29 đánh dấu một cột mốc quan trọng khi các không gian chuyên dụng được tạo ra để đảm bảo sự tham gia có ý nghĩa của trẻ em trong Diễn đàn khí hậu do thanh thiếu niên lãnh đạo lần đầu tiên. Bốn trẻ em, bao gồm cả trẻ nhỏ nhất mới chỉ 10 tuổi, đã đảm nhận vai trò là người điều phối và diễn giả, tương tác trực tiếp với các Bên và tổ chức quan sát. Sự tham gia của các em đã nêu bật tầm quan trọng của tính bao trùm và sự hợp tác giữa các thế hệ trong việc thúc đẩy hành động vì khí hậu.

Song song với các cuộc đàm phán chính thức, không gian Hành động vì Khí hậu Toàn cầu tại COP29 đã cung cấp một nền tảng cho các chính phủ, doanh nghiệp và xã hội dân sự hợp tác và giới thiệu các giải pháp khí hậu thực tế của họ. Tổng quan và tóm tắt về các giải pháp này có thể được tìm thấy tại đây.

Các Nhà vô địch cấp cao thuộc Đối tác Marrakech vì Hành động vì Khí hậu Toàn cầu, đã ra mắt Niên giám hành động vì khí hậu toàn cầu năm 2024 tại COP29, cho thấy hành động vì khí hậu của các bên liên quan bao gồm các doanh nghiệp, nhà đầu tư, các tổ chức kinh tế- xã hội, đang thúc đẩy tiến trình hướng tới các mục tiêu của Thỏa thuận Paris và sự tham gia của những đối tượng này quan trọng hơn bao giờ hết.

<https://unfccc.int/news/cop29-un-climate-conference-agrees-to-triple-finance-to-developing-countries-protecting-lives-and>